

Discussienota commissie

Commissie: 23-09-2024

Agendapunt: 6.
Onderwerp: Discussienota Lokaal uitnodigingskader zon en wind.

Afdeling: ROW
Opsteller: Frank Berghuis
Telefoonnummer: 0578-699494
E-mailadres: f.berghuis@heerde.nl

Portefeuille: W.I. Meijer, S.J.L. Nienhuis
Programma: Duurzaamheid/RO

De commissie geeft haar advies/voorkeur/opvatting voor:

1. De mate waarin de huidige kaart van het lokaal uitnodigingskader zon en wind met alle ja-mits gebieden moet worden aangepast naar nee-tenzij gebieden.
2. Het moment van vaststelling van het aangepaste uitnodigingskader in relatie tot het moment van vaststelling van het besluit tot aanpassing van de omgevingsverordening door Provinciale Staten van Gelderland.
3. Het in het aangepaste uitnodigingskader opnemen van een minimum afstandseis tot woonkernen of individuele woningen.
4. Het in het aangepaste uitnodigingskader opnemen van randvoorwaarden m.b.t. omvang en positie van zonnepanelen in verhouding tot het landschap (korrelgrootte).

Aanleiding

Op 14 december 2021 heeft de gemeenteraad de RES 1.0 Stedendriehoek vastgesteld. Hiermee ontstond de inspanningsverplichting om de regionale strategie te vertalen naar een lokaal kader. Op 27 juni 2022 stelde de raad het Lokaal uitnodigingskader zon en wind gemeente Heerde vast (bijlage 1). Het lokaal uitnodigingskader is dus het vervolg op de procesafspraken van de Regionale Energiestrategie van de regio Stedendriehoek in de RES 1.0.

Op basis van landschappelijk, ecologische en landbouwkundige waarde is in ons lokaal uitnodigingskader een maximale hoeveelheid aan hectare zonneparken gedefinieerd per landschapstype.

- Veluwe flank: 15 hectare
- Broeklanden: 25 hectare
- Oeverwal: 10 hectare

Op 5 juni 2023 nam uw raad de motie (2023-06) Zon op land en het uitnodigingskader aan. Het college heeft in de memo Actieve raadinformatie van 12 juni 2023 het huidige kader 'on hold' gezet en aangegeven voornemens te zijn om een discussienota voor te bereiden en voorafgaand daaraan een themaraad te organiseren. Dit om een toelichting te kunnen geven op de totstandkoming van het lokaal uitnodigingskader en de invulling van de zgn. korrelgrootte en de afstandseis van een zonnepark tot aan een woning en/of woonkern. Deze themaraad vond plaats op 23 oktober 2023.

Vanaf dat moment speelden er externe ontwikkelingen die de regionale en ook lokale besluitvorming rond zon op land compliceerden en aanleiding gaven voor het innemen van een gezamenlijk regionaal standpunt in RES-verband.

Allereerst creëerde de doorwerking van netcongestie een nieuwe werkelijkheid. De realisatie van transportopgaven van elektriciteit is langebaanwerk geworden. Bovendien heeft netcongestie intussen voor heel Nederland een nieuwe fase bereikt, waarin nu ook voor woningbouw en huishoudens die hun huis willen verduurzamen problemen kunnen ontstaan.

De tweede complicatie betrof een ontwikkeling vanuit rijk en provincie die betrekking had op aanscherping van de 'voorkeursvolgorde zon op land'. Op 26 oktober 2023 informeerde de minister van BZK de Tweede Kamer over de aangescherpte voorkeursvolgorde zon (bijlage 2). In de statenbrief 'Voorkeursvolgorde zonnepanelen' van 19 december 2023 beschrijft de provincie hoe in Gelderland om moet worden gegaan met deze kamerbrief (bijlage 3). Op 6 maart 2024 besloten Provinciale Staten de aangescherpte voorkeursvolgorde zon uit de kamerbrief van 26 oktober 2023 expliciet over te nemen. De Gelderse voorkeursvolgorde leidt hierdoor tot aanpassing van de huidige regels voor zonneparken in de provinciale omgevingsverordening. De provincie heeft een tekstvoorstel voor deze aanpassing opgesteld (bijlage 4) en deze voorgelegd aan de RES. De aanpassing zal worden meegenomen met de aanstaande 'actualisatieronde provinciale omgevingsverordening 2024'. Het besluitvormingsproces tot vaststelling van de gewijzigde provinciale omgevingsverordening kost tijd. Dit vooral als gevolg van het zienswijzentraject dat in het vaststellingsproces is opgenomen. De formele vaststelling van de gewijzigde omgevingsverordening wordt dan ook pas voorzien in januari 2025.

Een uitgebreide toelichting op de achtergronden van RES 1.0, het lokale beleidskader zon en wind en hoe de aangescherpte voorkeursvolgorde zon op land hierop inwerkt, leest u in de bijgevoegde notitie RES Beleidskader bij discussienota: Analyse zon en wind in de gemeente Heerde (bijlage 5).

Tot slot nog twee belangrijke externe ontwikkelingen die deze discussienota in de meest actuele context plaatsen.

Energie en de leveringszekerheid van energie is één van de tien hoofdpunten uit het hoofdlijnenakkoord tussen de fracties PVV, VVD, NCS en BBB. Hoewel de (mogelijk lokale) effecten van verdere uitwerking van dit punt nog onduidelijk zijn, vindt het college het belangrijk om de beschikking te blijven houden over een lokaal uitnodigingskader. Dit om te kunnen blijven sturen op initiatieven. Daarnaast leidt de huidige situatie van netcongestie tot een forse beperking van de mogelijkheden tot netaansluiting. Dit kan van invloed zijn op het aantal aanvragen voor initiatieven voor zonneparken.

Discussie

A. Aanscherping voorkeursvolgorde zon op land

• Kaartvarianten

Doordat straks de nieuwe provinciale omgevingsverordening stelt dat de aanleg van een zonnepark op landbouwgronden vrijwel niet mogelijk is, komt de in het huidige uitnodigingskader opgenomen maximale oppervlakte aan zonneparken per landschapstype te vervallen evenals de daarbij behorende verbeelding op kaart. Immers, de aangescherpte voorkeursvolgorde van de zonneladder bevat een nee-tenzij benadering voor zonneparken op landbouwgronden. De aanleg van een zonnepark is niet mogelijk tenzij:

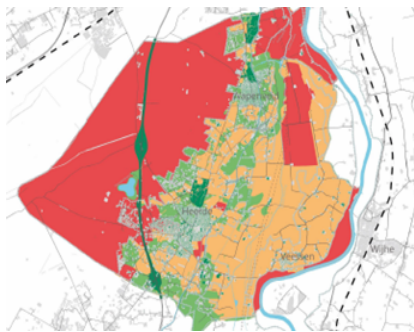
- a. In combinatie met een substantiële agrarische functie.
- b. Op landbouwgrond die in transitie is.
- c. Het zonnepark betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van de netcongestie of zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik.

De nee-tenzij benadering van het lokale uitnodigingskader komt bovenop de aangescherpte voorkeursvolgorde. Toch is het niet gewenst om het uitnodigingskader geheel te laten vervallen. Immers, de uitzonderingsgronden kunnen alsnog worden toegepast.

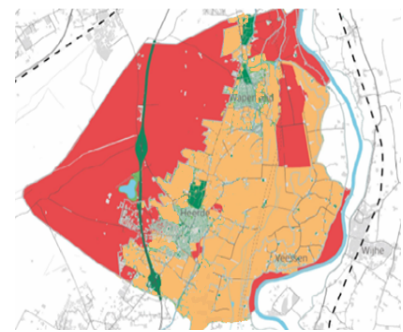
Om toepassing van de uitzonderingsgronden mogelijk te maken, dient het aangepaste uitnodigingskader te worden voorzien van een herziene kaart. Daarbij zijn naar het oordeel van het college twee varianten mogelijk:

Kaartvariant 1.

De huidige kaart van het uitnodigingskader wordt zodanig aangepast dat alle licht groen gekleurde gebieden oranje gekleurd worden. Alle ja-mits gebieden worden dan dus nee-tenzij gebieden. Dit leidt tot de volgende verbeelding:

Kaart huidig kader

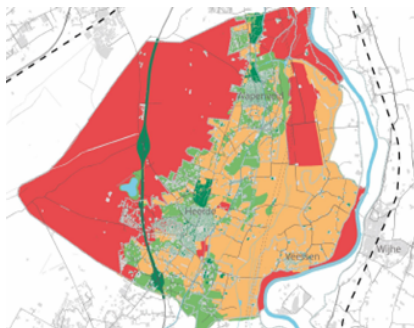
Variant 1. Alle ja-mits-gebieden zijn nee-tenzij-gebieden geworden

Overweging bij variant 1: Het schept duidelijkheid dat alle gronden in het buitengebied alleen kunnen voldoen aan de uitzonderingsgronden van de verscherpte voorkeursvolgorde zon en aan de extra vereisten zoals die zijn opgenomen in het lokaal uitnodigingskader onder Nee-Tenzij.

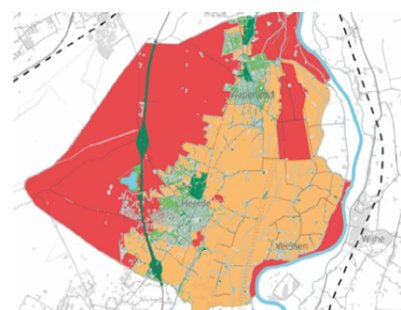
Kaartvariant 2.

De huidige kaart van het uitnodigingskader wordt zodanig aangepast dat alleen rondom de woonkernen Heerde en Wapenveld de lichtgroen gekleurde gebieden worden opgenomen en de rest van het buitengebied oranje gekleurd wordt. De ja-mits gebieden beperken zich dan tot de kernen Heerde en Wapenveld.

Hiermee ontstaat de volgende verbeelding:

Kaart huidig kader

Variant 2. Ja-mits-gebieden alleen rond kernen Heerde en Wapenveld

Overweging bij variant 2: Zonneparken nabij de kernen kunnen bijdragen aan het oplossen van netcongestie. Woningbouwontwikkeling en de elektrificatie van wijken vragen ook netcapaciteit. Die capaciteit zal niet altijd voorhanden zijn. De korte afstand van een zonnepark tot een kern kan voordelig zijn in het voorzien van energie aan de kern en een bijdrage leveren aan het verminderen van de netcongestie. Ook is het mogelijk om een zonnepark aan te sluiten achter de meter van een grootverbruiker (bijvoorbeeld een bedrijf). Hiermee wordt het mogelijk om een zonnepark te ontwikkelen en uitbreiding te realiseren voor een of meerdere bedrijven. Ook kan een zonnepark bijdragen aan nieuwbouw of het verduurzamen van bestaande gebouwen.

Gelet op de noodzaak tot het realiseren van RES-opgave, maar ook gelet op het grote belang om de effecten van netcongestie zoveel mogelijk te dempen, pleit het college ervoor om kaartvariant 2 op te nemen in het aangepaste uitnodigingskader.

Discussiepunt 1.

Deelt de raad de keuze van het college om kaartvariant 2 op te nemen in het aangepaste lokale uitnodigingskader?

- *Timing vaststelling aangescherpt kader*

Op 6 maart 2024 besloten Provinciale Staten de aangescherpte voorkeursvolgorde zon uit de kamerbrief van 26 oktober 2023 expliciet over te nemen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de afspraak over de juridische verankering van die voorkeursvolgorde in de provinciale omgevingsverordening. De regels van de provinciale omgevingsverordening zijn direct geldend in het gemeentelijk omgevingsplan. Daarom is het niet nodig om deze regels op te nemen in het lokaal uitnodigingskader.

Het huidige lokale kader is in juni 2023 on hold gezet. Het college stelt voor om het aangepaste uitnodigingskader zo spoedig mogelijk na het van kracht worden van de provinciale omgevingsverordening door uw raad vast te laten stellen. Tot dat moment wordt het on hold zetten van het huidige kader gehandhaafd. Dit is efficiënt en schept duidelijkheid.

Discussiepunt 2.

Kan de raad zich vinden in het voorstel van het college om de vaststelling van het aangepaste kader plaats te laten vinden zo spoedig mogelijk nadat het besluit voor aanpassing van de omgevingsverordening door Provinciale Staten van Gelderland is vastgesteld (voorzien in januari 2025)?

B. Afstand en korrelgrootte

Om recht te doen aan de strekking van de motie van uw raad (bijlage 6) m.b.t. afstand en korrelgrootte, hebben wij een uitwerking geformuleerd t.a.v. deze twee aspecten. Deze zouden in het aangepaste uitnodigingskader opgenomen kunnen worden. Dit om ruimte te geven aan ontwikkelingen die *uitsluitend binnen de uitzonderingsgronden van de aangescherpte voorkeursvolgorde* toch nog mogelijk zijn en waarbij in de directe leefomgeving te ervaren hinderaspecten zoveel mogelijk worden beperkt. Daarmee worden nog mogelijke ontwikkelingen altijd maatwerk en wordt recht gedaan aan de strekking van de motie van de raad m.b.t. deze aspecten.

1. Uitwerking afstand

Indien het, binnen de uitzonderingsgronden van de aangescherpte voorkeursvolgorde, mogelijk is om te ontwikkelen, zal het uitnodigingskader een afstandseis bevatten van de ontwikkeling tot aan een woonkern en/of een individuele woning. Er moet afstand gehouden worden van minimaal 50 meter tot aan de gevel van gebouwen die niet bij het plan horen. Deze 50 meter geldt voor het gehele project inclusief de inpassing en is tot stand gekomen op basis van planologisch advies ontleend aan de Handreiking Ruimtelijke inpassing van energie-infra en de Handreiking milieuzonering nieuwe stijl. Er is geen eenduidige wettelijk vastgelegde minimale afstand van woningen ten opzichte van de grens van een zonnepark. Wel is in de laatstgenoemde handreiking

vastgelegd dat bij de plaatsing van technische installaties van zonneparken een afstand van ten minste 30 meter tot bestaande woningen in acht genomen moet worden.

Discussiepunt 3.

Kan de raad zich vinden in het voorstel van het college voor het opnemen van de minimum afstandseis van 50 meter zoals hierboven geformuleerd?

2. Uitwerking korrelgrootte

De omvang en verhouding en positie van zonnepanelen in verhouding tot het landschap is voornamelijk maatwerk. Dit maatwerk wordt ingekaderd door de volgende randvoorwaarden:

- Het ontwerp sluit aan bij de bestaande structuur en schaal van het landschap (korrelgrootte).
- Het zonnepark is toegestaan mits landschappelijk/groen ingepast en het de gekoppelde ruimtelijke opgaven ten goede komt.
- Het landschap en de landschappelijke versterking blijven na exploitatietermijn in stand ongeacht de bestemming.

Door deze randvoorwaarden moet onder andere:

- De hoogte van de panelen afgestemd worden op het landschapstype en op de inrichting van de rand (landschappelijke inpassing).
- Het zicht op de achterkant van de panelen vermeden worden, door bijvoorbeeld groen inpassing of het draaien van de laatste rij panelen.
- Spiegel effect verminderd worden en de kleur van de panelen en het frame, afgestemd worden op het landschap.

Discussiepunt 4.

Deelt de raad de constatering van het college dat omvang, verhouding en positie van zonnepanelen in verhouding tot het landschap (korrelgrootte) voornamelijk maatwerk is? En kan de raad zich vinden in het voorstel van het college om de randvoorwaarden m.b.t. deze aspecten zoals hierboven geformuleerd op te nemen in het aangepaste uitnodigingskader?

Vervolg

Na discussie zal het lokaal uitnodigingskader worden aangepast.

Bijlagen:

1. Lokaal uitnodigingskader Zon en Wind gemeente Heerde, 27 juni 2022
2. Kamerbrief over aangescherpte voorkeursvolgorde zon, 26 oktober 2023
3. Statenbrief Voorkeursvolgorde zonnepanelen, 19 december 2023
4. Tekstvoorstel aanpassing zonneladder Omgevingsverordening provincie Gelderland
5. RES Beleidskader bij discussienota: Analyse zon en wind in de gemeente Heerde
6. Kaartjes
7. Motie 2023-06 Zon op Land en het uitnodigingskader